

รูปแบบการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1
Small School Education Resource Mobilization Model
Under The Office of Uttaradit Primary Education Service Area 1

วสุพล ม่วงเล็ก¹ ชัชภุมิ สีชมภู² สุกัญญา รุจิเมธาภาส³
Wasuphon Muanglek, Chatphum Sichomphoo, Sukunya Rujimethaphas

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรในโรงเรียนดีเด่นขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 จำนวน 4 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และกรรมการสถานศึกษา จำนวน 52 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา ครูฝ่ายบริหารงานงบประมาณ ครูฝ่ายบริหารงานวิชาการ ครูฝ่ายบริหารงานบุคคล และฝ่ายบริหารงานทั่วไป โรงเรียนละ 1 คน ในโรงเรียนดีเด่นขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 จำนวน 4 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 24 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ประกอบด้วย แนวคิดและหลักการในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา วิธีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา วิธีการจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา บุคคลองค์กรเอกชนและหน่วยงานที่สนับสนุนการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา และปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

คำสำคัญ (Keywords): รูปแบบ; รูปแบบการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา; ทรัพยากรเพื่อการศึกษา

Received: 2023-07-13 Revised: 2023-08-14 Accepted: 2023-08-15

¹ นักศึกษาด้านบริหารการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
Educational Administration Master of Education, Uttaradit Rajabhat University. Corresponding
Author e-mail: wasupon2535@gmail.com

² อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ Lecturer, Graduate
School Faculty of Education Uttaradit Rajabhat University. e-mail: Chatphum.Sri@live.ur.ac.th

³ อาจารย์ประจำ บัณฑิตวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ Educational
Administration Master of Education, Uttaradit Rajabhat University. e-mail: r.sukunya@uru.ac.th

Abstract

This research article the purpose of this study was to study the model of resource mobilization for education of small schools. Under the Office of Uttaradit Primary Education Service Area 1. The population used in the research was small outstanding school personnel Under the Office of Uttaradit Primary Education Service Area 1, 4 schools. Consisting of educational institute administrators, government teachers and educational institute committees, totaling 52 people. The sample group consisted of four school administrators, one representative of the school board of directors, one teacher from each school's budget management department, one teacher from each school's academic affairs department, one teacher from each school's personnel administration department, and one person from the administration department. There were 24 students in total of 24 students in the small outstanding schools under the Office of Uttaradit Primary Educational Service Area Office 1. The data were analyzed. content analysis. The results showed that small school education resource mobilization model Under the jurisdiction of Uttaradit Primary Educational Service Area Office 1, consisting of concepts and principles for mobilizing resources for education. How to mobilize resources for education methods of educational resource management; individuals, non-governmental organizations, and agencies that support educational resource mobilization; and factors affecting the success of mobilizing resources for education.

Keywords: Type; Model for Mobilizing Resources for Education; Educational Resources

บทนำ (Introduction)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2), พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3), พ.ศ. 2553) ในมาตรา 10 บัญญัติว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่ รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายการจัดการศึกษาดังกล่าวจะต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชน เป็นการศึกษาตลอดชีวิต สำหรับประชาชน ให้ประชาชนมีส่วนร่วม มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ในมาตรา 60 ได้ระบุถึงบทบาทหน้าที่ของรัฐว่า ให้รัฐจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้กับการศึกษาในฐานะที่มีความสำคัญสูงสุดต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ โดยจัดสรรเป็นเงินงบประมาณเพื่อการศึกษา ดังนี้ 1) จัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปเป็นค่าใช้จ่าย

รายบุคคลที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนการศึกษาภาคบังคับ และการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดโดยรัฐและเอกชนให้เท่าเทียมกัน 2) จัดสรรทุนการศึกษาในรูปของกองทุนกู้ยืมให้แก่ผู้เรียนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อยตามความเหมาะสมและความจำเป็น 3) จัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาอื่นเป็นพิเศษให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความจำเป็นในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการเป็นพิเศษ โดยคำนึงถึงความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาและความเป็นธรรม ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง 4) จัดสรรงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินการ และงบลงทุนให้สถานศึกษาของรัฐตามนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ และภารกิจของสถานศึกษา โดยให้มีอิสระในการบริหารงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา ทั้งนี้ให้คำนึงถึงคุณภาพและความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา 5) จัดสรรงบประมาณในลักษณะเงินอุดหนุนทั่วไปให้สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคล และเป็นสถานศึกษาในกำกับของรัฐหรือองค์การมหาชน

6) จัดสรรกองทุนกู้ยืมดอกเบี้ยต่ำให้สถานศึกษาเอกชน เพื่อให้พึ่งตนเองได้ 7) จัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาการศึกษาของรัฐและเอกชน แต่เนื่องจากรัฐไม่สามารถจัดสรรทรัพยากรในการบริหารจัดการศึกษาให้กับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพทั่วถึงและเท่าเทียมกัน ส่งผลให้เกิดปัญหาด้านคุณภาพทางการศึกษา ดังนั้นในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ระบุให้สถานศึกษามีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงิน และทรัพย์สิน ทั้งจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชนเอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่นและต่างประเทศ มาใช้จัดการศึกษาโดย 1) ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยอาจจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด 2) ให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สิน และทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษาและมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น ทั้งนี้ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมและให้แรงจูงใจในการระดมทรัพยากรดังกล่าวโดยการสนับสนุน การอุดหนุนและใช้มาตรการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีตามความเหมาะสมและความจำเป็น ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด ปรีชา คัมภีร์ปกรณ์ (2547, น.12-15) ได้ระบุวัตถุประสงค์ของการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาไว้ดังนี้ 1) เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพของกิจกรรม ถ้าหากทรัพยากรมีเพียงพอ การดำเนินกิจกรรมของสถานศึกษา จะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ 2) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของกิจกรรม ถ้าหากปริมาณของทรัพยากรมีไม่เพียงพอการดำเนินกิจกรรม จะไม่บรรลุเป้าหมาย 3) เพื่อความเหมาะสมของการเลือกกิจกรรมที่จะปฏิบัติเพื่อให้กิจกรรมที่ดำเนินการบรรลุหรือสำเร็จภายในเวลาที่จำกัด

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ระบุให้สถานศึกษามีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณการเงินและทรัพย์สินมาใช้จัดการศึกษา แต่โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ยังมีระดับคุณภาพและมาตรฐานต่ำกว่าโรงเรียนที่มีขนาดกลางและขนาดใหญ่ เนื่องจากขาดแคลนทั้งงบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์ ขาดแคลนครู ขาดการสนับสนุนจากชุมชน และการจัดสรรเงินอุดหนุนรายหัวให้กับโรงเรียนต่างๆ ไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ซึ่ง พัชรกฤษฎี พวงนิล (2553, น. 245,545) ได้สรุปปัญหาในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษาไว้คือ บุคลากรในท้องถิ่น มีจำนวนน้อยมาก บุคลากรไม่มีเวลาที่จะมาถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์อย่างเต็มที่ เนื่องจากต้องประกอบอาชีพ ส่วนค่าตอบแทนที่โรงเรียนจ่ายให้มีจำนวนจำกัด บุคลากรขาดทักษะในการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ บุคลากรที่มีถิ่นที่อยู่ห่างจากโรงเรียน เป็นปัญหาอุปสรรคในการเดินทาง ขาดการวางแผนเกี่ยวกับการใช้บุคลากรจากภายนอก ไม่มีการสำรวจข้อมูลบุคคลภายนอกที่จะเชิญมาเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่นักเรียน ผู้บริหารขาดความสนใจที่จะเชิญวิทยากรจากภายนอก สมพร แดงสวัสดิ์ (2547, น.31) กล่าวถึงปัญหาในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาในด้านทรัพยากรบุคคลในด้านการเข้ามามีส่วนร่วมน้อยมาก ส่วนปัญหาและอุปสรรคของทรัพยากรบุคคลคือ บุคคลที่เป็นทรัพยากรไม่มีเวลาว่างเพียงพอเข้ามามีส่วนร่วม และบุคลากรที่เป็นทรัพยากรบุคคลขาดทักษะกระบวนการในการนำเสนอ วินัย อยู่เจริญ (2537, น.7) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของการใช้ทรัพยากรในชุมชน พบว่าที่โรงเรียนส่วนใหญ่ประสบได้แก่ เรื่องงบประมาณไม่เพียงพอ และจากการศึกษาของดิเรก แจ่มสุริยา (2536, น.36) พบว่า ครูประสบปัญหาและอุปสรรคของการใช้แหล่งทรัพยากรในชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนคือ ไม่มีงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายในการใช้แหล่งทรัพยากรในชุมชน

ดังนั้น กระบวนการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้จะต้องอาศัยการร่วมแรงร่วมใจกันจากทุกฝ่ายในสังคม เพื่อให้เกิดการระดมทรัพยากรมาบริหารจัดการในการพัฒนาการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายของสถานศึกษา สอดคล้องกับ จิณฉวีตร ปะโคทัง (2549, น.12) โรงเรียนดีเด่น เป็นโรงเรียนที่ดำเนินการจัดการศึกษาจนบรรลุผลสำเร็จซึ่งผลสำเร็จนั้นต้องสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ นโยบาย และเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาส่งผลกระทบต่อคุณภาพนักเรียน โดยใช้หลักการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม เน้นการทำงานเป็นระบบ เกิดประโยชน์ในวงกว้าง ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ เกิดความภาคภูมิใจยึดเป้าหมายความสำเร็จของงานร่วมกัน ทำให้โรงเรียนที่เป็นที่ยอมรับของชุมชน ซึ่งมีตัวชี้วัดหลายประการที่บ่งบอกถึงการเป็นที่ยอมรับของชุมชน เช่น การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองชุมชนที่มีต่อการจัดการศึกษา การจัดการศึกษาโดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม โรงเรียนสามารถชักนำผู้มีส่วนได้เสีย หรือองค์กรภายนอกที่มีความเข้มแข็งมาให้การสนับสนุนการศึกษา สามารถทำให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน จัดทำโครงการกิจกรรม เพื่อพัฒนาท้องถิ่น ผลจากการร่วมกันพัฒนาเกิดประโยชน์ต่อส่วนร่วมและสังคม

ชัดเจน อีกทั้งโรงเรียนยังเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับชุมชน ทำให้ทุกฝ่ายเกิดความพึงพอใจและได้รับการยกย่องอย่างต่อเนื่อง (พิสิษฐ ภู่ออด, 2559, น.14)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเห็นความจำเป็นในการศึกษารูปแบบการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โรงเรียนดีเด่นขนาดเล็ก ที่ดำเนินการจัดการศึกษาจนบรรลุผลสำเร็จ ผ่านการประเมินคุณภาพการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา เป็นโรงเรียนคุณภาพของชุมชนและเป็นที่ยอมรับของชุมชน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 จำนวน 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนชุมชนบ้านวังหิน โรงเรียนวัดน้ำใส โรงเรียนบ้านขุนฝาง และโรงเรียนบ้านวังเบน (ภูธรอุปถัมภ์) ที่มีความพร้อมและเหมาะสม มีโรงเรียนเครือข่ายโดยรอบ สามารถนำนักเรียนมาเรียนรวม เพื่อยกระดับคุณภาพให้เกิดความมั่นใจต่อชุมชนและผู้ปกครอง เพื่อเป็นแนวทางการส่งเสริมการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กอื่นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objective)

เพื่อศึกษารูปแบบการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

เพื่อให้การวิจัยเรื่อง รูปแบบการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 เป็นไปตามความมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้จัดทำการศึกษาค้นคว้าตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขอบเขตการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับแนวคิดการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยศึกษาวิธีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาทั้งทางตรงและทางอ้อม จากทรัพยากรที่เป็นตัวเงิน ได้แก่ เงินงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากภาครัฐ เงินที่ได้จากการระดมทรัพยากรจากภาคส่วนต่าง ๆ และทรัพยากรที่ไม่ใช่ตัวเงิน ได้แก่ คน/ภูมิปัญญา ความรู้และวิชาการ วัสดุครุภัณฑ์ สิ่งก่อสร้าง อาคารสถานที่ แรงงานสนับสนุน การจัดการ เพื่อนำไปสู่รูปแบบการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

1.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร บุคลากรในโรงเรียนดีเด่นขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 จำนวน 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนชุมชนบ้านวังหิน โรงเรียนวัดน้ำใส โรงเรียนบ้านขุนฝาง และโรงเรียนบ้านวังเบน (ภูธรอุปถัมภ์) ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา

ข้าราชการครู และกรรมการสถานศึกษา จำนวน 52 คน สำหรับการศึกษาคั้งนี้ โรงเรียนดีเด่นขนาดเล็ก มีเกณฑ์การคัดเลือกดังนี้ 1. เป็นโรงเรียนที่เปิดสอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 119 คนลงมา 2. เป็นโรงเรียนที่เป็นที่ยอมรับของชุมชน 3. เป็นโรงเรียนคุณภาพของชุมชน 4. เป็นโรงเรียนที่ผ่านการประเมินคุณภาพการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาใน ระดับดี - ระดับดีมาก

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา ครูฝ่ายบริหารงานงบประมาณ ครูฝ่ายบริหารงานวิชาการ ครูฝ่ายบริหารงานบุคคล และฝ่ายบริหารงานทั่วไป โรงเรียนละ 1 คน ในโรงเรียนดีเด่นขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 จำนวน 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนชุมชนบ้านวังหิน โรงเรียนวัดน้ำใส โรงเรียนบ้านขุนฝาง และโรงเรียนบ้านวังเบน (ภูธรอุปถัมภ์) รวมทั้งสิ้น 24 คน กำหนดโดยการเลือกแบบเจาะจง

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยทำการศึกษา และเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย จากโรงเรียนดีเด่นขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 จำนวน 4 โรงเรียน

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการระหว่างเดือน พฤศจิกายน 2565 - สิงหาคม 2566

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดขอบเขต และโครงสร้างของเนื้อหาในการสร้างประเด็นและข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ใช้การสัมภาษณ์ทีละคน มีประเด็นในการสัมภาษณ์ 5 ประเด็น คือ แนวคิดและหลักการในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา วิธีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา วิธีการจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา บุคคล องค์กรเอกชน และหน่วยงานที่สนับสนุนการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เป็นความเรียงโดยการบรรยายสรุปความ เพื่อสรุปเป็นรูปแบบการ

ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการศึกษารูปแบบการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

รูปแบบการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 สามารถสรุปได้ 5 ประเด็นดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและหลักการในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การระดมทรัพยากรเพื่อ
การศึกษา เป็นการดำเนินการที่ทำให้ได้มาซึ่งทรัพยากรต่าง ๆ ของสถานศึกษา ทั้งทรัพยากรด้าน
การเงินและทรัพยากรที่ไม่ใช่เงิน ทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อใช้สนับสนุนการจัดการศึกษาให้
ประสบความสำเร็จ มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่
สถานศึกษากำหนด ด้วยหลักการมีส่วนร่วม หลักการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย หลักการใช้
ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด หลักความน่าเชื่อถือ หลักการประสานความร่วมมือและการทำงาน
เป็นทีม หลักการประชาสัมพันธ์ และหลักการติดตาม ตรวจสอบ สรุปและรายงาน

2. วิธีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ที่เป็นตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงิน โดยวิธีการระดม
ทรัพยากรเพื่อการศึกษาที่เป็นตัวเงิน มีขั้นตอนการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการระดม
เป็นการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ มีการวางแผนการดำเนินงาน และการเผยแพร่
ประชาสัมพันธ์ในการระดมทรัพยากร ขั้นตอนการระดม เป็นการดำเนินงานตามกิจกรรมที่กำหนด
ไว้โดยมีการกำกับติดตามและแก้ไขปัญหาการดำเนินงาน ขั้นสรุป และรายงานผลการระดม เป็นการ
ยกย่องและประกาศเกียรติคุณ การสรุปและรายงานผลการระดมทรัพยากรให้แก่ผู้สนับสนุน
ทรัพยากรและประชาชนทั่วไปรับรู้ร่วมกัน ส่วนวิธีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาที่ไม่ใช่ตัวเงิน
นั้น ประกอบด้วย ทรัพยากรด้านความรู้วิทยากร ได้จากภูมิปัญญาชาวบ้าน ครูผู้สอน ทรัพยากรด้าน
แรงงาน ได้จาก ผู้ปกครอง ชุมชน ศิษย์เก่า บุคลากรของหน่วยงาน และทรัพยากรที่เป็นสิ่งของ ได้
จากการสนับสนุนหรือบริจาคเป็น วัสดุครุภัณฑ์ สื่อการเรียน สิ่งก่อสร้าง อาคารสถานที่ อุปกรณ์การ
เรียน เครื่องแต่งกาย และเทคโนโลยี

3. วิธีการจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา ได้แก่ แต่งตั้งคณะกรรมการและคณะทำงาน
รับผิดชอบแบบมีส่วนร่วม จัดทำทะเบียน บัญชีรายรับ - รายจ่าย กำหนดวิธีการเบิกจ่าย จัดสรรการใช้
จ่ายทรัพยากรตามวัตถุประสงค์ การติดตามตรวจสอบและประเมินผล การสรุปและรายงานผล
การใช้จ่ายทรัพยากร

4. บุคคล องค์กรเอกชนและหน่วยงานที่สนับสนุนการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา เป็น
บุคคลภายในสถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา

และนักเรียน บุคคลภายนอกสถานศึกษา ได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ผู้นำชุมชน พระภิกษุสงฆ์ ศิษย์เก่า และผู้มีอุปการคุณ องค์กรเอกชนและหน่วยงาน ได้แก่ สมาคม มูลนิธิทางการศึกษาและที่ ชมรมต่างๆ มูลนิธิเอกชน บริษัทห้างร้าน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สถานีตำรวจ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

5. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ได้แก่ ลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ดี การมีแผนงานที่ดี การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน การพัฒนาการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ มีผู้สนับสนุนการระดมทรัพยากรที่เข้มแข็ง มีการบริหารจัดการทรัพยากรที่ดี โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีการประชาสัมพันธ์ที่ดี มีการติดตามประเมินผล และสรุปผล

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยเรื่องรูปแบบการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 มีประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปรายผลดังนี้

1. แนวคิดและหลักการในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา เป็นการดำเนินการที่ทำให้ได้มาซึ่งทรัพยากรต่าง ๆ ของสถานศึกษา ทั้งทรัพยากรด้านการเงินและทรัพยากรที่ไม่ใช่เงิน ทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อใช้สนับสนุนการจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่สถานศึกษากำหนด ด้วยหลักการมีส่วนร่วม หลักการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย หลักการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด หลักความน่าเชื่อถือ หลักการประสานความร่วมมือและการทำงานเป็นทีม หลักการประชาสัมพันธ์ และหลักการติดตาม ตรวจสอบ สรุปและรายงาน ซึ่งสอดคล้องกับพัชรกฤษฎี พวงนิล (2553) ได้ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐในจังหวัดมหาสารคาม พบว่า การระดมทรัพยากรทางการศึกษา เป็นกิจกรรมที่มีการรวมตัวกันและมีจุดมุ่งหมายให้อาสาสมัครหลายๆ คนมาร่วมมือกันเชิญชวนให้ประชาชนบริจาคเงิน ทรัพย์สิน เพื่อใช้จ่ายขององค์กรการศึกษา องค์กรศาสนา องค์กรทางการเมือง องค์กรการกุศล และสาธารณประโยชน์ ซึ่งทรัพยากรทางการศึกษา เป็นปัจจัยทุกสิ่งทั้งทางตรงและทางอ้อม ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษา และสอดคล้องกับ วรัญญู อัครพุทธิ (2554) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางพัฒนาวิธีการระดมทรัพยากรของชมรมผู้สูงอายุ : กรณีศึกษาชมรมผู้สูงอายุเครือข่ายสหพันธ์ชมรมผู้สูงอายุกรุงเทพมหานคร พบว่า การระดมทรัพยากรทางการศึกษา เป็นกระบวนการแสวงหาทรัพยากร และปัจจัยต่างๆ เข้ามา เช่น ทรัพยากรด้านเงินทุน ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านบุคลากร ซึ่งเป็นปัจจัยที่สนับสนุนให้การจัดการศึกษาประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของกระบวนการจัดการศึกษา และสอดคล้องกับนิรุทธิ์ วงคำชัย (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การระดมทรัพยากรทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ (SMTE) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต

7 พบว่า การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา เป็นการที่สถานศึกษามีวิธีดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งปัจจัยซึ่งประกอบไปด้วยทรัพยากรที่เป็นเงิน และทรัพยากรที่ไม่ใช่เป็นตัวเงิน แต่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล ตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และตามเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด โดยอาศัยความร่วมมือจากบุคคล ชุมชน และองค์กรต่างๆ ในชุมชน

2. วิธีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ที่เป็นตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงิน โดยวิธีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาที่เป็นตัวเงิน มีขั้นตอนการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการระดมเป็นการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ มีการวางแผนการดำเนินงาน และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ในการระดมทรัพยากร ขั้นดำเนินการระดม เป็นการดำเนินงานตามกิจกรรมที่กำหนดไว้โดยมีการกำกับติดตามและแก้ไขปัญหาการดำเนินงาน ขั้นสรุป และรายงานผลการระดม เป็นการยกย่องและประกาศเกียรติคุณ การสรุปและรายงานผลการระดมทรัพยากรให้แก่ผู้สนับสนุน ทรัพยากรและประชาชนทั่วไปรับรู้ร่วมกัน ส่วนวิธีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาที่ไม่ใช่ตัวเงินนั้น ประกอบด้วย ทรัพยากรด้านความรู้วิทยากร ได้จากภูมิปัญญาชาวบ้าน ครูผู้สอน ทรัพยากรด้านแรงงาน ได้จาก ผู้ปกครอง ชุมชน ศิษย์เก่า บุคลากรของหน่วยงาน และทรัพยากรที่เป็นสิ่งของ ได้จากการสนับสนุนหรือบริจาคเป็น วัสดุครุภัณฑ์ สื่อการเรียน สิ่งก่อสร้าง อาคารสถานที่ อุปกรณ์การเรียน เครื่องแต่งกาย และเทคโนโลยีซึ่งสอดคล้องกับ อารีย์ ชรรค์ชัย (2551) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการและวิธีการระดมทรัพยากรของโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า วิธีการระดมทรัพยากรของโรงเรียนขนาดเล็ก สรุปได้คือ 1. วิธีการระดมทรัพยากรด้านบุคลากร โดยการเชิญบุคลากรต่างๆ เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน เชิญภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นวิทยากรเป็นครั้งคราว และเชิญคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นที่ปรึกษาในงานโครงการต่างๆ 2. วิธีการระดมทรัพยากรด้านงบประมาณ โดยการขอรับการจัดสรรจากต้นสังกัด การขอรับบริจาค และการทอดผ้าป่า 3. วิธีการระดมทรัพยากรด้านวัสดุ – ครุภัณฑ์ และสิ่งก่อสร้าง โดยขอรับการจัดสรรจากต้นสังกัด และการขอรับบริจาค 4. วิธีการระดมทรัพยากรด้านการจัดการ ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นที่ยอมรับของชุมชน บุคคลภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา 5. วิธีการระดมทรัพยากรด้านความร่วมมือและการมีส่วนร่วม โดยได้รับความร่วมมือจากชุมชนให้การสนับสนุนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถจาก ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษา ขอความร่วมมือจากชุมชน ผู้ปกครองจัดกิจกรรมต่างๆ และประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนตระหนักเห็นความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และสอดคล้องกับ วรวิฑูมิ แสงนาก (2555) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการระดมทรัพยากรการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตภาคเหนือ พบว่า วิธีการระดมทรัพยากรเพื่อการบริหารสถานศึกษา ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำได้โดยสำรวจรวบรวมจัดทำข้อมูลสารสนเทศภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมการใช้การแสวงหา สร้างความตระหนักและให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

และสร้างเครือข่ายภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน ด้านที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ทำได้โดยประชาสัมพันธ
ความขาดแคลนที่ดินและสิ่งปลูกสร้างแก่ชุมชนรับทราบโดยทั่วกัน ขอรับการบริจาคที่ดิน สร้าง
สัมพันธภาพที่ดีและต่อเนื่องกับผู้บริจาคที่ดินและสิ่งปลูกสร้างรายเก่าและแสวงหาผู้บริจาครายใหม่
ด้านแหล่งเรียนรู้ ทำได้โดยสำรวจรวบรวมจัดทำบัญชีระบบข้อมูลสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ทาง
ธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น สร้างเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ของชุมชน สร้างแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน
ส่งเสริมให้ครู นักเรียน และชุมชนร่วมกันใช้และแสวงหาแหล่งเรียนรู้ และเผยแพร่แหล่งเรียนรู้ที่มี
อยู่อย่างเหมาะสม ด้านวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี ทำได้โดยจัดกิจกรรมขอรับการสนับสนุนด้าน
วัสดุอุปกรณ์หรือเทคโนโลยี แสวงหาผู้ให้การสนับสนุนรายใหม่ด้วยวิธีการและโอกาสที่หลากหลาย
ยกย่องผู้ให้การสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีให้เป็นที่ยอมรับทั่วไป ด้านบุคลากรทำได้โดย
นิมนต์พระสงฆ์ให้ความรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม ขอความร่วมมือผู้นำท้องถิ่นและชุมชนร่วมงาน
สนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรม เรียนเชิญคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมวางแผนการ
จัดการศึกษา ขอรับการสนับสนุนบุคลากรสำนักงานเขตพื้นที่ส่งเสริม และขอความอนุเคราะห์แพทย์
พยาบาลและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขส่งเสริมให้ความรู้ ความเข้าใจ และดูแลรักษาสุขภาพ ด้าน
การเงินหรืองบประมาณ ทำได้โดย จัดทำโครงการเพื่อขอสนับสนุนงบประมาณ ขอรับการบริจาค
เงินจากผู้มีจิตศรัทธา จัดหาเงินบริจาคจากชุมชนและแหล่งเงินทุนต่างๆ ร่วมมือกับคณะกรรมการ
สถานศึกษา ผู้นำท้องถิ่น วัด และบุคลากรอื่นๆ และสอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการสภา
การศึกษา (2562) ได้ศึกษาวิธีการและแบบอย่างการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยสถานศึกษา
มีวิธีการระดมทรัพยากรการเงินในโรงเรียน โดยผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูและคณะกรรมการ
สถานศึกษาร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบายและวางแผนพัฒนาสถานศึกษา วิเคราะห์แหล่งที่มา
ของงบประมาณ/เงิน ที่ต้องการระดมจากทุกภาคส่วนเพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาโรงเรียนหรือ
ภารกิจของโรงเรียน และผู้อำนวยการโรงเรียนในฐานะผู้นำของโรงเรียนริเริ่มโครงการระดม
ทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยมีหลักการ 1. ศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
กับการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ควรคำนึงถึงความเหมาะสมของประเด็นที่ขอรับการสนับสนุน
หรือการบริจาคให้สอดคล้องกับการแก้ปัญหาหรือภารกิจของการระดมทรัพยากร ส่งผลกระทบต่อผลลัพธ์
และคุณภาพผู้เรียน 2. ผู้นำการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาควรสรรหาผู้มีศักยภาพในการ
ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ทั้งจากแหล่งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อสร้างศรัทธาต่อ
โครงการระดมทรัพยากร 3. แหล่งทรัพยากรควรเป็นแหล่งที่มีทุนเพียงพอ ควรให้มีการสอบถาม
ความคิดเห็นในที่ประชุมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา เพื่อสอบถามและ
ประเมินความสำเร็จและความร่วมมือที่จะได้รับการจัดโครงการระดมทุน 4. การเลือกกิจกรรม
ระดมทรัพยากร เช่น การทอดผ้าป่าการศึกษา การแสดงดนตรีนาฏศิลป์แฟชั่นโชว์และการวิ่ง
มาราธอน การแข่งขันกอล์ฟ การแสดงนิทรรศการ และการประมูลสิ่งของบุคคลที่มีชื่อเสียง 5.
งบประมาณในการระดมทรัพยากร แผนบริหารจัดการประจำปีของสถานศึกษาควรจัดให้มีการระดม

ทรัพยากรเงิน สถานศึกษาต้องจัดทำงบประมาณดำเนินการ แต่ในกรณีที่โรงเรียนดำเนินการระดมทรัพยากรหรือใช้งบประมาณจากยอดเงินบริจาค ควรใช้เพื่อกิจกรรมระดมทรัพยากรได้ร้อยละ 15 ของยอดบริจาคทั้งหมด ซึ่งการใช้จ่ายควรเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถชี้แจงได้ 6. การประชาสัมพันธ์ เป็นการสื่อสารที่เปิดโอกาสให้ผู้สนใจให้การสนับสนุนทรัพยากรการศึกษา แลกเปลี่ยนความคิดเห็น รับทราบเป้าหมายของการระดมทรัพยากร และตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ ส่งผลต่อความสำเร็จในการระดมทรัพยากร นอกจากนี้คณะกรรมการระดมทรัพยากร มีหน้าที่ติดตามแผน ประชาสัมพันธ์ตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้ 7. การประกาศเกียรติคุณ และการรายงานผล เป็นการแสดงความขอบคุณผู้สนับสนุนและผู้บริจาค ด้วยวิธีที่เหมาะสม แสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบต่อยอดเงินบริจาค ส่งผลต่อความน่าเชื่อถือ และความโปร่งใสของสถานศึกษา รวมถึงการขอรับบริจาคในคราวต่อไป

3. วิธีการจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา ได้แก่ แต่งตั้งคณะกรรมการและคณะทำงาน รับผิดชอบแบบมีส่วนร่วม จัดทำทะเบียน บัญชีรายรับ - รายจ่าย กำหนดวิธีการเบิกจ่าย จัดสรรการใช้จ่ายทรัพยากรตามวัตถุประสงค์ การติดตามตรวจสอบและประเมินผล การสรุปและรายงานผล การใช้จ่ายทรัพยากร ซึ่งสอดคล้องกับพัชฌิยา หานะพันธ์ (2557) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัชฌิมศึกษา เขต 31 พบว่า การบริหารทรัพยากรเพื่อการศึกษา เป็นระบบที่ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษามีอิสระและคล่องตัวในการบริหารทั้งการ บริหารเงิน สินทรัพย์และบุคลากร โดยสถานศึกษาจะต้องจัดทำแผนการหารายได้และแผนการใช้ จ่ายเงิน มีการควบคุมดูแลการดำเนินงานให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ที่กำหนด อีกทั้งมีระบบข้อมูลที่ เชื่อถือได้ เป็นปัจจุบัน และครอบคลุมการดำเนินงานที่เกี่ยวกับทรัพยากรทุกด้าน มีเอกสารหลักฐาน ให้ตรวจสอบได้สะดวกตลอดเวลา และสอดคล้องกับ พรทิพย์ หลักเฉลิมพร (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของศูนย์ศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า การบริหารทรัพยากรเพื่อ การศึกษา เป็นการวางแผนการบริหารทรัพยากรเพื่อการศึกษา การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ด้วยวิธีการต่างๆ การจัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้เพียงพอ การควบคุมให้มีการนำทรัพยากร เพื่อการศึกษาไปใช้ตามวัน เวลา ที่กำหนด และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ให้เกิดประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพสูงสุดเกิดความคุ้มค่า การประเมินผลและติดตามผลการใช้ทรัพยากรเพื่อการศึกษา เพื่อ หาแนวทางในการพัฒนาแก้ไขปรับปรุงต่อไป และสอดคล้องกับ ภาณุพงศ์ หล้าแห้ว (2564) ได้ ศึกษาเรื่อง การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 พบว่า การบริหารทรัพยากรเพื่อการศึกษา เป็นการ จัดการใช้ทรัพยากรเพื่อการศึกษา ซึ่งได้แก่ บุคลากรทางการศึกษา งบประมาณเพื่อการศึกษา

ทรัพยากรในท้องถิ่น สื่อทางการศึกษา อาคาร สถานที่ และเวลา อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดในการจัดการศึกษา

4. บุคคล องค์กรเอกชนและหน่วยงานที่สนับสนุนการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา เป็นบุคคลภายในสถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนบุคคลภายนอกสถานศึกษา ได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ผู้นำชุมชน พระภิกษุสงฆ์ ศิษย์เก่า และผู้มีอุปการคุณ องค์กรเอกชนและหน่วยงาน ได้แก่ สมาคม มูลนิธิทางการศึกษาและที่ ชมรมต่าง ๆ มูลนิธิเอกชน บริษัทห้างร้าน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สถานีตำรวจ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ นันทยา โสภณสรัญญา (2552) ได้ศึกษาเรื่อง การระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง พบว่า แหล่งที่มาของทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา 5 แหล่ง ได้แก่ 1. แหล่งทรัพยากรบุคคลได้มาจากบุคคลทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดสาระความรู้แนวคิดทักษะประสบการณ์ไปสู่ผู้เรียนเกิดความรู้ ความชำนาญด้านวิชาการและวิชาชีพ 2. แหล่งทรัพยากรทางธรรมชาติ ได้มาจากแหล่งกำเนิดธรรมชาติ เป็นทรัพยากรที่ใช้แล้วไม่หมดสามารถมีขึ้นได้อีกตามระบบนิเวศของธรรมชาติ เช่น ดิน น้ำ ป่าไม้ สัตว์ป่า น้ำตก ภูเขา ฯลฯ และทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วสูญสิ้นไม่สามารถทดแทนได้ เช่น แร่ธาตุ หิน น้ำมัน

3. แหล่งทรัพยากรทางวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้มาจากสิ่งต่างๆ ที่เป็นวัตถุหรือแหล่งความรู้ที่ถูกสร้างขึ้นโดยฝีมือมนุษย์ และสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา เช่น อาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้าง หนังสือ ตำรา ข้อมูลข่าวสาร ได้มาจากการขอรับการสนับสนุนข้อมูล แหล่งความรู้อันเกิดจากขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของคนในชุมชน กิจกรรมของชุมชน และนำมาใช้ประโยชน์ในการจัดการศึกษา 4. แหล่งทรัพยากรทางสังคม ได้มาจากการขอรับการสนับสนุนข้อมูลแหล่งเรียนรู้อันเกิดจากขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของคนในสังคมชุมชน กิจกรรมของ ชุมชน และนำมาใช้ในการจัดการศึกษา 5. แหล่งทรัพยากรทางการเงิน ได้มาจากทรัพยากรในรูปแบบของเงินทั้งทางตรง และทางอ้อมจากผู้บริจาค เพื่อใช้ในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน และสอดคล้องกับ พลับพลึง พรหมจักร (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นรายวิชา

วาริชภูมิศึกษาตามแนวคิดการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้ร่วมกันกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ทรัพยากรทางการศึกษาซึ่งจำแนกเป็นแหล่ง การเรียนรู้ 4 ประเภท ได้แก่ 1. แหล่งการเรียนรู้ประเภทบุคคล ได้แก่ บุคคลทั่วไปที่อยู่ในชุมชนซึ่งสามารถ ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับผู้เรียนได้ 2. แหล่งการเรียนรู้ประเภทที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ สถานที่ทางราชการ พิพิธภัณฑ์ ห้องสมุด 3. แหล่งการเรียนรู้ประเภททรัพยากรธรรมชาติ เช่น ภูเขา ป่าไม้ ดิน หิน แร่ธาตุ ทะเล

แม่น้ำ และ 4. แหล่งการเรียนรู้ประเภทกิจกรรมทางสังคม ประเพณีและความเชื่อ ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณีพื้นบ้าน การละเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน ศิลปะพื้นบ้าน ดนตรีพื้นบ้าน วิถีชีวิตความเป็นอยู่ประจำวัน และสอดคล้องกับ พรทิพย์ หลักเฉลิมพร (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของศูนย์ศึกษานอกกระบวนและ การศึกษาตามอัธยาศัยตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ทรัพยากรทางการศึกษามีที่มาจาก หลาก แหล่ง ทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชน ท้องถิ่น ทั้งที่เป็นทรัพยากรบุคคล เงิน โรงเรียนสามารถ ขอ ความร่วมมือในการส่งเสริมสนับสนุน เพื่อนำมาพัฒนานักเรียน ซึ่งทรัพยากรเหล่านี้มีความสำคัญยิ่ง ต่อกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนให้มีคุณภาพและคุณประโยชน์ต่อการ จัดการศึกษาของประเทศชาติเป็นอย่างยิ่ง

5. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ได้แก่ ลักษณะของ ผู้บริหารสถานศึกษาที่ดี การมีแผนงานที่ดี การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน การพัฒนาการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ มีผู้สนับสนุนการระดมทรัพยากรที่เข้มแข็ง มีการบริหารจัดการทรัพยากรที่ดี โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีการประชาสัมพันธ์ที่ดี มีการติดตามประเมินผล และสรุปผล ซึ่งสอดคล้อง กับ นาริรัตน์ รักวิจิตรกุล, ชัยยุทธ์ ศิริสุทธิและโกวัฒน์ เทศบุตร (2549) ได้ศึกษาเรื่อง การระดมทุน เพื่อการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า องค์ประกอบพื้นฐานของการระดมทุน ประกอบด้วย กรณีของการ ระดม ภาวะผู้นำของผู้บริหาร แหล่งทรัพยากรสนับสนุน เป้าหมายเชิงปริมาณและคุณภาพ ระบบ การทำงาน การประชาสัมพันธ์ งบประมาณ ความมีประสิทธิภาพ ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ และมีความโปร่งใส และสอดคล้องกับ จันทิมา อชชะสวัสดิ์ (2556) ได้ศึกษาเรื่อง การระดม ทรัพยากรเพื่อการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า องค์ประกอบหรือปัจจัยการ ระดมทรัพยากรเพื่อการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย การบริหาร ทรัพยากร ภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วม ความศรัทธา แรงจูงใจ กฎหมาย และประชาสัมพันธ์

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

รูปแบบการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา เป็นรูปแบบและแนวทางการดำเนินการด้วย แนวคิดให้ได้ว่าซึ่งทรัพยากรทั้งที่เป็นตัวเงิน และไม่ใช่ตัวเงิน ที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ขนาดเล็ก รวมทั้งปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา เพื่อการ สนับสนุนการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของสถานศึกษา และเป็นการ พัฒนาผู้เรียนให้ได้รับการศึกษาด้วยความเสมอภาค มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ ด้วยแนวคิดและ หลักการในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา วิธีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา วิธีการจัดการ ทรัพยากรเพื่อการศึกษา บุคคล องค์กรและสถาบันที่สนับสนุนการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา และปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากผลการวิจัยข้างต้น สถานศึกษาควรนำรูปแบบและแนวทางการส่งเสริมการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงินไปใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา โดยมุ่งเน้นและให้ความสำคัญในการระดมทรัพยากรที่ไม่ใช้ตัวเงินที่มีอยู่ในท้องถิ่น ที่เป็นบุคลากรองค์ความรู้และวิชาการและแรงงาน เพื่อนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้นักเรียน ค่อยๆ พัฒนาการระดมทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียนในทุกสังกัด
2. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา
3. ศึกษาแนวทางการพัฒนาการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของโรงเรียนพื้นที่ชายขอบเพื่อใช้ในการพัฒนาคุณภาพจัดการศึกษา

เอกสารอ้างอิง (References)

- จันทิมา อชชะสวัสดิ์. (2556). การระดมทรัพยากรเพื่อการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ดุสิตบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จิณฉัตร ปะโคทัง. (2549). รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนดีเด่น โรงเรียนกันทรารมณี จังหวัดศรีสะเกษ. ชลบุรี : วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ดิเรก แจ่มสุริยา. (2536). สภาพการใช้ทรัพยากรในชุมชนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นันทยา โสภณสรัญญา. (2552). การระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตพื้นที่ การศึกษาอ่างทอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นารินทร์ รักวิจิตรกุล, ชัยยุทธ์ ศิริสุทธิและโกวัฒน์ เทศบุตร. (2549). การระดมทุนเพื่อการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. มหาสารคาม, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- นิรุตดี วงคำชัย. (2563). การระดมทรัพยากรทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ (SMTE) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7. วิทยานิพนธ์ ค. ม. (การบริหารการศึกษา). จันทบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ปรีชา คัมภีร์ปกรณ์. (2547). ประมวลการสอนชุดวิชาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา หน่วยที่ 1 . พิมพ์ครั้งที่ 3. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช : นนทบุรี.
- พรทิพย์ หลีกเฉลิมพร. (2559). การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- พลับปลิง พรหมจักร. (2558). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นรายวิชาวชิรภูมิศึกษาตามแนวคิดการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้ร่วมกันกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสตร์ และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พชัญญา หานะพันธ์. (2557). การศึกษาสภาพปัญหา และแนวทางการแก้ ปัญหาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31. ปริญญาโทปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา , นครราชสีมา.
- พัชรกฤษฎ์ พวงนิล. (2553). กลยุทธ์การระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐในจังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พิสิษฐ ภู่ออด. (2559). รูปแบบการระดมทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนดีเด่นขนาดเล็กของรัฐ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภาณุพงศ์ หล้าแหล่. (2564). การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- วรวิมล แสงนาก. (2555). การพัฒนารูปแบบการระดมทรัพยากรเพื่อการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสยาม.

- วรัญญู อัสวพุทธิ. (2554). แนวทางพัฒนาวิธีการระดมทรัพยากรของชมรมผู้สูงอายุ : กรณีศึกษาชมรมผู้สูงอายุเครือข่ายสหพันธ์ชมรมผู้สูงอายุกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วินัย อยู่เจริญ. (2537). สภาพการใช้ทรัพยากรในชุมชนในการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสระบุรี. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์/กรุงเทพฯ.
- สมพร แดงสวัสดิ์. (2547). การศึกษาปัญหาการระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2556). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ ฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์(รสพ.).
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). ทรัพยากรเพื่อการศึกษา. กรุงเทพฯ.
- สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพฯ ฯ : อินส์พัล, 2560.
- อารีย์ ขรรค์ชัย. (2551). ความต้องการและวิธีการระดมทรัพยากรของโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 3. การศึกษาอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

